

UCHWAŁA Nr IX 137/2011
RADY POWIATU GRUDZIĄDZKIEGO
z dnia 29 grudnia 2011 r.

**w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 - 2016**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1688, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 92, poz. 753, Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675, z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281) w związku z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 125, poz. 842)

**Rada Powiatu
uchwala, co następuje:**

§ 1. Uchwala się Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2016, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Grudziądzkiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jerzy Wołoszyn

*Załącznik do Uchwały Nr IX/37/2011
Rady Powiatu Grudziądzkiego
z dnia 29 grudnia 2011 r.*

**Powiatowy Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2011 – 2016**

Spis treści:

1. Wprowadzenie.....	3
2. Podstawa prawna programu.....	4
2.1. Prawo krajowe i lokalne.....	4
2.2. Prawo międzynarodowe.....	5
3. Charakterystyka zjawiska przemocy.....	5
3.1. Definicja przemocy w rodzinie.....	5
3.2. Cechy charakterystyczne przemocy.....	5
3.3. Rodzaje i formy przemocy.....	6
3.4. Cykl przemocy domowej.....	6
3.5. Płeć a przemoc.....	7
3.6. Skutki przemocy w rodzinie.....	8
3.6.1. Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe.....	8
3.6.2. Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci.....	9
3.6.3. Społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie.....	10
4. Skala przemocy w rodzinie w powiecie grudziądzkim.....	10
5. Opis działań jednostek i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	16
5.1. Instytucje pomocy społecznej.....	16
5.2. Działalność gmin.....	17
5.3. Policja.....	19
5.4. Sądy rodzinne i nieletnich.....	20
5.5. Prokuratura.....	21
5.6. Służba zdrowia.....	22
5.7. Oświata.....	23
6. Wykaz miejsc pomocowych dla mieszkańców powiatu grudziądzkiego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	24
7. Określenie celów i zadań programu.....	25
8. Źródła finansowania programu.....	26
9. Monitorowanie programu.....	27
10. Podsumowanie.....	27

1. Wprowadzenie.

Przemoc w rodzinie, choć trudna do zdiagnozowania, jest niewątpliwie jednym z ważniejszych problemów społecznych. Mity i stereotypy, które narosły wokół tego zjawiska oraz akceptacja dla hierarchicznej struktury społeczeństwa powodują, iż problem ten wciąż uważany jest przez środowisko zewnętrzne, lecz także przez samą ofiarę, wyłącznie za jej sprawę prywatną, z jednoczesnym przyzwoleniem dla sprawcy na traktowanie agresywnego zachowania wobec członka rodziny jako słusznego narzędzia kary. Przemoc jest jednak naruszeniem podstawowych praw człowieka, niszczy poczucie własnej wartości i zaufania do innych ludzi, dlatego zdecydowana i skuteczna interwencja ze strony instytucji pomocowych jest jednym z ich kluczowych zadań mających na celu zapewnienie ochrony i bezpieczeństwa ofiarom przemocy oraz wypracowanie efektywnych oddziaływań wobec sprawców przemocy.

Przemoc w rodzinie jest także trudnym problemem dla całego społeczeństwa. Destrukcyjna siła niszczy nie tylko system rodzinny, utrwała się i eskaluje oraz oddziałuje na całą społeczność. Niezbędne jest zatem podejmowanie planowanych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) oraz Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty uchwałą Nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006 r. nakładają na organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do zadań własnych powiatu w powyższym zakresie należy :

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia lub ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Poniższy program powstał w oparciu o Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zakłada on podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych na poprawę sytuacji rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie, profilaktykę i ograniczenie skali problemu. Powyższe zadania zakładają współpracę wielu instytucji i służb celem usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. Podstawa prawna Programu.

2.1. Prawo krajowe i lokalne.

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).
2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty uchwałą Nr 162/206 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006 r.
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175 poz.1362 z późn. zm.) .
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. Nr 88, poz.553 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz.59 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (tj. Dz. U. z 2010 r., Nr 46, poz.275 z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.).
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury Niebieskiej Karty oraz wzory formularzy Niebieska Karta (Dz.U. z 2011r., Nr 209, poz. 1245).

9. Uchwała Nr VI/25/2007 Rady Powiatu Grudziądzkiego z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Powiatu Grudziądzkiego w latach 2007 – 2013”.

2.2. Prawo międzynarodowe.

1. Karta Narodów Zjednoczonych z 1945 r. - art. 55.
2. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 1948 r. - art. 1, 2, 3, 5.
3. Konwencja w sprawie eliminacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z 1979 r. - art. 2, 16.
4. Deklaracja o eliminacji przemocy wobec kobiet z 1993 r.
5. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000 r.
6. Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie przemocy wobec kobiet (2004/2220 (INI)).
7. Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie przemocy domowej wobec kobiet (2006/C/110/15).

3. Charakterystyka zjawiska przemocy.

3.1. Definicja przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

3.2. Cechy charakterystyczne przemocy.

- jest intencjonalna - jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- siły są nierówne, w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą,

- narusza prawa i dobra osobiste - sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku,
- powoduje cierpienie i ból, szkody psychiczne i fizyczne - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony, szkody mogą być wymierne lub nie, natychmiastowe lub odroczone w czasie.

3.3. Rodzaje i formy przemocy.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów. Wyodrębnia się następujące rodzaje przemocy:

Przemoc fizyczna – wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły, prowadzące do naruszania nietykalności cielesnej, np. popychanie, obezwładnienie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni.

Przemoc psychiczna – prowadzi do zachwiania pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystuje mechanizmy psychologiczne, np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie.

Przemoc seksualna – wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, np. nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia, a także krytykowanie zachowań seksualnych.

Przemoc ekonomiczna – prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy, np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli partnera.

Zaniedbanie – ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny.

3.4. Cykl przemocy domowej.

Cykl przemocy składa się z trzech następujących po sobie faz: faza narastania napięcia, faza ostrej przemocy i faza miodowego miesiąca.

Faza narastania napięcia – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia i natężenie sytuacji konfliktowej. Przyczyny napięcia mogą tkwić poza rodziną. Czasami są to błahostki powodujące wzrost napięcia i przyczyniające się do powstania agresji.

Faza ostrej przemocy – następuje wybuch agresji, sprawca zamienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. W tej fazie najczęściej następuje interwencja, zaś ofiary decydują się wezwać pomoc, złożyć skargę.

Faza miodowego miesiąca – faza skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Próbuje przekonać ofiarę, że teraz będzie inaczej, że to już się nie powtórzy. Ofiary mu wierzą i zostają z nim, odwołują zeznania. Sprawca nie jest w stanie długo pełnić takiej roli, z jakiegoś powodu znów narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać.

Przemoc z czasem się nasila, za każdym razem jest coraz gorzej. Sprawca zwykle zaczyna od uszczypliwej uwagi, lekkiego popchnięcia, siarczystego przekleństwa, by po jakimś czasie dopuścić się do ciężkiego uszkodzenia ciała ofiary, wymyślnych psychicznych tortur, trwałego skaleczenia czy zabójstwa.

3.5. Płeć a przemoc.

Badania wskazują, że stosowanie przemocy jest uzależnione od płci. W przypadkach przemocy w rodzinie można powiedzieć, że:

- ofiarami przemocy są najczęściej kobiety (58%),
- oraz dzieci w wieku do lat 13 (24%),
- sprawcami przemocy są natomiast głównie mężczyźni (96%).

Należy zwrócić uwagę, że agresja mężczyzn – w stosunku do kobiet i dzieci – przejawia się bardzo często po spożyciu alkoholu. Dotyczy to 85% przypadków, w których agresorami są mężczyźni. Kobiety natomiast stosują przemoc rzadko, a jeśli już, to w akcie samoobrony. Wyniki badań szacują, że są to 4 przypadki na 100.

Coraz więcej badań potwierdza, że tam gdzie występuje przemoc wobec matki, istnieje przemoc wobec dziecka. Prawdopodobieństwo maltretowania dziecka w takich rodzinach jest 15 razy wyższe. Połowa mężczyzn bijących żony maltretuje również dzieci, a

bite matki maltretują swoje dzieci dwukrotnie częściej niż matki niedoznające w domu aktów przemocy.

3.6. Skutki przemocy w rodzinie.

Skutkiem tak traumatycznego doświadczenia, jakim jest przemoc w rodzinie, są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu fizycznym i psychicznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym ofiary, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

3.6.1. Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe.

Długotrwałe pozostawanie ofiary w traumatycznych warunkach oddziaływania sprawcy przemocy skutkować może następstwami w postaci: poważnych obrażeń ciała, ostrej reakcji na stres (zespół ostrego stresu ujawniający się w okresie około miesiąca po traumatycznym zdarzeniu), depresji, niskiej samooceny, bezradności, adaptacji do przemocy, uzależnienia i nadużywania substancji chemicznych o działaniu uspokajającym (w tym alkoholu i substancji psychotropowych), zaburzeń osobowości, zachowań autoagresywnych, powstaniem zespołu leku uogólnionego, objawami leku napadowego, psychozami a także objawami somatycznymi. Nawet w przeciągu 10 lat od doznania traumy może ujawniać się zespół stresu pourazowego, cechujący się ponownym doświadczeniem urazu (u ofiary wielokrotnych traum, w tym przemocy w rodzinie, nawet przypadkowy bodziec wywołuje silny, obezwładniający lęk, tzw. aktywizacja sieci strachu), emocjonalnym znieczuleniem (odrętwieniem), zwiększonym pobudzeniem psychofizycznym (napady gniewu, problemy ze snem, „rozładowanie” napięcia przez np. atakowanie sprawcy bez konkretnego powodu), przewlekłym poczuciem winy lub wstydu.

Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem wyuczonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, polegających na

bite matki maltretują swoje dzieci dwukrotnie częściej niż matki niedoznające w domu aktów przemocy.

3.6. Skutki przemocy w rodzinie.

Skutkiem tak traumatycznego doświadczenia, jakim jest przemoc w rodzinie, są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu fizycznym i psychicznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym ofiary, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

3.6.1. Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe.

Długotrwałe pozostawanie ofiary w traumatycznych warunkach oddziaływania sprawcy przemocy skutkować może następstwami w postaci: poważnych obrażeń ciała, ostrej reakcji na stres (zespół ostrego stresu ujawniający się w okresie około miesiąca po traumatycznym zdarzeniu), depresji, niskiej samooceny, bezradności, adaptacji do przemocy, uzależnienia i nadużywania substancji chemicznych o działaniu uspokajającym (w tym alkoholu i substancji psychotropowych), zaburzeń osobowości, zachowań autoagresywnych, powstaniem zespołu leku uogólnionego, objawami leku napadowego, psychozami a także objawami somatycznymi. Nawet w przeciągu 10 lat od doznania traumy może ujawniać się zespół stresu pourazowego, cechujący się ponownym doświadczeniem urazu (u ofiary wielokrotnych traum, w tym przemocy w rodzinie, nawet przypadkowy bodziec wywołuje silny, obezwładniający lęk, tzw. aktywizacja sieci strachu), emocjonalnym znieczuleniem (odrętwieniem), zwiększonym pobudzeniem psychofizycznym (napady gniewu, problemy ze snem, „rozładowanie” napięcia przez np. atakowanie sprawcy bez konkretnego powodu), przewlekłym poczuciem winy lub wstydu.

Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem wyuczonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, polegających na

systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na ofiarę w celu zmiany jej funkcjonowania i myślenia.

3.6.2. Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci.

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie.

Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania oraz bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny, poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne może z kolei prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów oraz kreatywności), problemów afektywno-behawioralnych (agresja, samoponížanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm).

Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie.

Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, już w dorosłym życiu mają problemy z nawiązaniem oraz utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

3.6.3. Społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie.

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale nade wszystko powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

4. Skala przemocy w rodzinie w powiecie grudziądzkim.

Przemoc domowa jest problemem złożonym, dlatego trudno go do końca zdiagnozować. W celu ogólnego oszacowania zjawiska przemocy w powiecie grudziądzkim posłużyliśmy się statystykami, opracowanymi przez ośrodki pomocy społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grudziądzu, Policję, Sąd Rejonowy w Grudziądzu i Wąbrzeźnie, Prokuraturę Rejonową w Grudziądzu i Wąbrzeźnie - właściwe miejscowo dla mieszkańców powiatu grudziądzkiego.

Gmina Radzyń Chełmiński podlega Sądowi i Prokuraturze w Wąbrzeźnie, pozostałe gminy podlegają Sądowi i Prokuraturze w Grudziądzu.

Zjawisko przemocy na terenie powiatu grudziądzkiego przedstawiono w poniższych tabelach.

Tab. 1. Dane z Prokuratury Rejonowej w Grudziądzu i Wąbrzeźnie.

	Art. 191 § 1 kk					Art. 197 § 1 kk					Art. 207 § 1 kk					Art. 209 § 1 kk				
	Zarejes- trowano	Zakoń- czone aktem oskarże- nia	Zakoń- czone odmową wszczę- cia	Zakoń- czone umo- rzeniem	Zarejes- trowano	Zakoń- czone aktem oskarże- nia	Zakoń- czone odmową wszczę- cia	Zakoń- czone umo- rzeniem	Zarejes- trowano	Zakoń- czone aktem oskarże- nia	Zakoń- czone odmową wszczę- cia	Zakoń- czone umo- rzeniem	Zarejes- trowano	Zakoń- czone aktem oskarże- nia	Zakoń- czone odmową wszczę- cia	Zakoń- czone umo- rzeniem	Zarejes- trowano	Zakoń- czone aktem oskarże- nia	Zakoń- czone odmową wszczę- cia	Zakoń- czone umo- rzeniem
2008	5	0	3	2	10	3	3	4	96	13	24	48	134	22	24	80				
2009	6	0	2	4	5	0	1	3	127	17	31	66	149	26	28	74				
2010	11	0	6	0	9	2	4	3	113	17	42	52	175	16	111	50				
Razem	22	0	11	11	24	5	8	10	336	47	97	166	458	64	163	204				

Dane dotyczą miasta Grudziądz i powiatu grudziądzkiego łącznie, ponieważ Prokuratura Rejonowa w Grudziądzu nie prowadzi odrębnych statystyk dla powiatu ziemskiego.

Tab. 2. Dane z postępowań przygotowawczych przeprowadzonych przez Komendę Miejską Policji w Grudziądzu w zakresie przemocy w rodzinie w latach 2008-2010.

	2008		2009		2010	
Postępowania	Wszczęte	Stwierdzone	Wszczęte	Stwierdzone	Wszczęte	Stwierdzone
Art. 191 § 1kk	0	0	0	0	0	0
Art. 197 § 1 kk	0	0	1	1	0	0
Art. 207 § 1 kk	0	3	7	7	1	1
Art. 209 § 1 kk	0	0	11	11	6	6

Tab. 3. Dane z Sądu Rejonowego w Grudziądzu i Wąbrzeźnie dotyczące prowadzonych spraw w latach 2008-2010.

WYSZCZEGÓLNIENIE		ART. 191 § 1 KK	ART. 197 § 1 KK	ART. 207 § 1 KK	ART. 209 § KK
Liczba spraw	2008	1	0	19	12
	2009	0	0	14	20
	2010	2	4	22	17

Dane dotyczą miasta Grudziądz i powiatu grudziądzkiego łącznie, ponieważ SR w Grudziądzu nie prowadzi odrębnych statystyk dla powiatu ziemskiego.

- Art. 191 kk
§ 1. Kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.
- Art. 197 kk
§ 1. Kto przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12.
- Art. 207 kk
§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnimi lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.
§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.
§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.
- Art. 209 kk
§ 1. Kto uporczywie uchyla się od wykonania ciążącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez nielożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.
§ 2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego, organu pomocy społecznej lub organu podejmującego działania wobec dłużnika alimentacyjnego.
§ 3. Jeżeli pokrzywdzonemu przyznano odpowiednie świadczenia rodzinne albo świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, ściganie odbywa się z urzędu.

Tab. 4. Liczba przeprowadzonych interwencji domowych przez KMP w Grudziądzu wobec przemocy w rodzinie.

Wyszczególnienie	Dotyczących	2008	2009	2010
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych	Ogółem	545	495	523
w tym dotyczących NK		109	108	90
Interwencje dotyczące przemocy	Ogółem	109	108	90
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy	Ogółem	111	125	107
w tym	Kobiety	110	120	100
	Mężczyźni	1	1	2
	Małoletni do lat 13	0	0	1
	Małoletni od 13 r.ż.	0	4	4
Liczba sprawców przemocy domowej	Ogółem	109	108	90
w tym	Kobiety	0	0	0
	Mężczyźni	109	108	90
	Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu	Ogółem	98	95	86
w tym	Kobiety	0	0	0
	Mężczyźni	98	95	86
	Nieletni	0	0	0
w tym przywiezionych do Izby Wyrzeźwień	Ogółem	81	82	78
	Kobiety	0	0	0
	Mężczyźni	81	82	78
	Nieletni	0	0	0
Liczba przypadków udzielenia pomocy medycznej		0	0	0
w tym	Pokrzywdzony	0	0	0
	Sprawca	0	0	0
Liczba dzieci przywiezionych do szpitala, placówki, oddanych pod opiekę osoby spokrewnionej zapewniającej opiekę		0	0	0
Liczba postępowań przygotowawczych dot. przemocy domowej, w której była prowadzona NK z art. 207 k.k.	Wszczętych	3	7	1
	Stwierdzonych	3	7	1
	Zakończonych	3	7	1
Liczba informacji przesłanych w sprawie przemocy w rodzinie do:	Ogółem	168	173	141
-Ośrodków pomocy społecznych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie		109	108	90
- Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		59	54	42
-Placówek Służby Zdrowia		0	0	0
- Placówek Szkolno-Wych.		0	0	0
- Organizacji Pozarządowych		0	0	0
- innych		8	11	9

Tab. 5. Rodziny uwikłane w przemoc domową, stwierdzoną przez ośrodki pomocy społecznej, z podziałem na gminy powiatu grudziądzkiego w latach 2008-2010.

Rok	Gmina	Liczba rodzin doświadczających przemocy (w tym małoletni do 18 lat)	Liczba założonych Niebieskich Kart przez OPS	Liczba sporządzonych Zawiadomień do Prokuratury/Policji o podejrzeniu popełnienia przestępstwa znęcania się	Liczba powiadomień do Sądu Rejonowego o sytuacji dziecka/rodziny
2008	Grudziądz	23 (10 dzieci)	21	1	2
	Gruża	4	4	1	1
	Rogóżno	3 (2 dzieci)	3	0	0
	Świecie nad Osą	10 (18 dzieci)	0	0	0
	Radzyń Chełmiński	5	0	0	0
	Łasin	1 (2 dzieci)	1	0	2
2009	Grudziądz	14 (4 dzieci)	14	2	1
	Gruża	5	5	0	1
	Rogóżno	3 (6 dzieci)	2	0	0
	Świecie nad Osą	12 (17 dzieci)	1	0	0
	Radzyń Chełmiński	12	0	0	0
	Łasin	2 (4 dzieci)	2	0	1
2010	Grudziądz	24 (13 dzieci)	18	1	3
	Gruża	3	3	0	2
	Rogóżno	7 (12 dzieci)	5	1	0
	Świecie nad Osą	8 (15 dzieci)	0	0	0
	Radzyń Chełmiński	23	0	0	0
	Łasin	3 (3 dzieci)	3	0	0

Tab. 6. Osoby przebywające w Hostelu Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Grudziądzu.

Rok	Ogółem	W tym	
		Osoby dorosłe	Małoletni do 18
2008	2	1	1
2009	7	3	4
2010	6	2	4

Tab. 7. Pomoc udzielana w ramach specjalistycznego poradnictwa – Punkt Interwencji Kryzysowej, działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Grudziądzu w latach 2008-2010 – porady informacyjne, psychoedukacyjne, rozmowy wspierające, konsultacje psychologiczne i prawne.

Rok	Ilość porad i konsultacji
2008	355
2009	363
2010	322

5. Opis działań jednostek i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5.1. Instytucje pomocy społecznej.

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc udzielana jest między innymi z powodu wstępowania w rodzinie przemocy. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu. Pomocy udziela się także w przypadku: sieroctwa, bezdomności, alkoholizmu, narkomanii, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Wszystkie te sytuacje mogą sprzyjać występowaniu przemocy wobec bliskich bądź z niej wynikać. W strukturach lokalnych funkcjonują ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centra pomocy rodzinie. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni, działający zgodnie z ustaloną rejonizacją. W zależności od swoich kompetencji pomoc społeczna:

- przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny,
- przygotowuje wszechstronny plan pomocy,
- monitoruje efekty podjętych działań,
- pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- udziela szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazuje miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc,
- organizuje specjalistyczne poradnictwo,
- udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy, w uzasadnionych przypadkach: udziela pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych, udziela pomocy rzeczowej np. przekazanie odzieży, żywności,

- informuje o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym, wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej,
- organizuje możliwość otrzymania bezpiecznego schronienia np. w schroniskach, hostelach,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania,
- w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z ustaloną procedurą. Powyższą decyzję, pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką,
- może organizować i prowadzić np. punkty informacyjne, ośrodki wsparcia, grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej, świetlice dla dzieci, współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami.

5.2. Działalność gmin.

Obowiązek przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa także na samorządach lokalnych. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Możliwości działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych na terenie gmin:

1. Udostępnienie rodzinom, w których występuje przemoc, pomocy psychospołecznej i prawnej, poprzez:
 - a) tworzenie i prowadzenie:
 - punktów informacyjno-konsultacyjnych;
 - schronisk dla ofiar przemocy domowej;
 - ośrodków interwencji kryzysowej;
 - telefonów zaufania;
 - programów środowiskowych;
 - b) inicjowanie powstawania i wspieranie:
 - organizacji społecznych pomagających ofiarom przemocy domowej;
 - grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej,

Zadania te powinny być umieszczone w gminnym programie rozwiązywania problemów alkoholowych. Na realizację tego programu gmina przeznacza środki uzyskane z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu.

2. W przypadku, gdy aktom przemocy towarzyszy picie alkoholu należy powiadomić gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych, która zgodnie z prawem powinna:

- przeprowadzić dokładne rozeznanie sytuacji (wywiad środowiskowy);
- wezwać osobę nadużywającą alkoholu i stosującą przemoc na rozmowę ostrzegawczą, informującą o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy wobec bliskich;
- udzielić wsparcia socjalnego, psychologicznego, prawnego osobom poszkodowanym;
- poinformować członków rodzin o możliwościach szukania pomocy w zakresie problemów alkoholowych i przemocy domowej;
- prowadzić dokumentację przypadku;
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadomić organy ścigania;
- w razie konieczności powiadomić policję i wnioskować o objęcie rodziny działaniami zgodne z kompetencjami, np. wizyty dzielnicowego;
- w razie konieczności powiadomić ośrodek pomocy społecznej i wnioskować o objęcie rodziny działaniami zgodne z kompetencjami;
- wnioskować do sądu rejonowego o zastosowanie, wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
- współpracować z innymi instytucjami i organizacjami pomagającymi ofiarom przemocy domowej w środowisku lokalnym.

3. Ustawa z dnia 10.06.2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw nałożyła z dniem 01.08.2010 r. na gminę zadanie własne – tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. Jego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,

gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

5.3. Policja.

W Polsce istnieją wzorce lokalne współdziałania prokuratury, policji z organizacjami pozarządowymi i samorządami lokalnymi, a obowiązująca od 2005 roku ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która daje wiele uprawnień władzom lokalnym, jest w tym obszarze pomocna. Policja jest jedną z instytucji, które mogą wnieść swój wkład w to, żeby przemoc domowa spotkała się ze społecznym potępieniem. Policja jest pierwsza na miejscu zdarzenia, pierwsza ma kontakt z ofiarą i sprawcą. Przez to indywidualna reakcja funkcjonariuszy jest jednocześnie miernikiem instytucjonalnej reakcji wobec ofiar i sprawców.

Do podstawowych zadań policji należy m.in.: ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi oraz wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców. Z kolei działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem to: interwencja, sporządzenie

dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa), zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia, wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa, zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa, podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy, udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy. Osoby wzywające policję mają natomiast prawo do uzyskania od policjantów zapewnienia o doraźnym bezpieczeństwie, uzyskania informacji, kto przyjechał na wezwanie (numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki), wykorzystania dokumentacji interwencji policyjnej jako dowodów w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy, zgłoszenia interweniujących policjantów na świadków w sprawie sądowej.

5.4. Sądy rodzinne i nieletnich.

Sądy rodzinne i nieletnich zobowiązane są do reagowania na każdą informację dotyczącą wszelkich nieprawidłowości w opiece nad dzieckiem oraz naruszenia jego dóbr.

Powołane zostały w szczególności do rozpoznawania spraw z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, postępowania w sprawach nieletnich oraz w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu. Sądy te przyjmują każde zawiadomienie o przemocy nad małoletnimi, jak również prowadzą postępowanie opiekuńcze mające na celu zabezpieczenie dzieci. W sytuacji wystąpienia przemocy wobec dzieci sądy opiekuńcze i rodzinne w swoich kompetencjach posiadają możliwość zastosowania następujących środków:

- zobowiązanie rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń, np. podjęcie terapii odwykowej, powstrzymanie się od spożycia alkoholu, poddanie się badaniom psychologicznym, psychiatrycznym,
- poddanie wykonywania władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego,
- zarządzenie umieszczenia małoletniego w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- zakazanie rodzicom pozbawionym władzy rodzicielskiej osobistej styczności z dzieckiem.

Środki te mogą być już tymczasowo stosowane jeszcze przed prawomocnym zakończeniem postępowania, włączając w to nawet zakaz osobistej styczności z dzieckiem w sytuacji, gdy rodzice nie są pozbawieni władzy rodzicielskiej. W swojej właściwości sądy

opiekuńcze mogą zastosować również jako środek końcowy pozbawienie władzy rodzicielskiej.

Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich zawiera katalog środków stosowanych przez sądy opiekuńcze wobec nieletnich dopuszczających się czynów karalnych. Do nich zaliczamy m.in.:

- udzielenie upomnienia,
- zobowiązanie do określonego postępowania, a zwłaszcza do naprawienia wyrządzonej szkody, do wykonania określonych prac lub świadczeń na rzecz pokrzywdzonego lub społeczności lokalnej, do przeproszenia pokrzywdzonego, do podjęcia nauki lub pracy, do uczestniczenia w odpowiednich zajęciach o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, do powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach albo do zaniechania używania alkoholu lub innego środka w celu wprowadzania się w stan odurzenia,
- ustanowienie nadzoru odpowiedzialnego rodziców lub opiekuna, ustanowienie nadzoru organizacji młodzieżowej lub innej organizacji społecznej, zakładu pracy albo osoby godnej zaufania – udzielających poręczenia za nieletniego,
- zastosowanie nadzoru kuratora,
- orzeczenie o umieszczenie w rodzinie zastępczej, w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, w młodzieżowym ośrodku socjoterapii,
- orzeczenie o umieszczenie w zakładzie poprawczym.

5.5. Prokuratura.

Prokurator wydaje wytyczne dla policji i ma największy wpływ na jej działania oraz właściwe ukierunkowanie postępowania przygotowawczego. Dlatego ważna jest posiadana przez prokuratora wiedza na temat specyfiki zjawiska przemocy w rodzinie, aby w trakcie postępowania przygotowawczego oraz sądowego naczelną zasadą przyświecającą jego pracy było zapewnienie bezpieczeństwa osobom pokrzywdzonym i pociągnięcie do odpowiedzialności tych, którzy stosują przemoc wobec najbliższych. Od podejścia organów ścigania zależy również, czy i w jakim stopniu osoba pokrzywdzona będzie konsekwentna wobec sprawcy przemocy, nastawiona na współpracę z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie.

W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- wyjaśnienia okoliczności czynu,
- zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- ujęcia sprawcy,
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci dozoru policyjnego, opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym lub wystąpić z wnioskiem do sądu o zastosowanie tymczasowego aresztowania.

5.6. Służba zdrowia.

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi ponieważ bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego. W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach,
- poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji, w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa,

np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanych oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania.

5.7. Oświata.

Placówki oświatowe powołane są, by realizować funkcję dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom (podopiecznym) w czasie organizowanych w tych placówkach zajęć. Jest to równoznaczne z reagowaniem na informacje o popełnieniu przestępstwa w stosunku do dziecka, jakim jest stosowanie przemocy wobec niego. Pracownicy placówek oświatowych najczęściej mogą zaobserwować widoczne zmiany w zachowaniu uczniów, sugerujące istnienie kryzysowych zdarzeń w rodzinie, albo też widoczne ślady stosowania przemocy fizycznej.

Biorąc pod uwagę troskę o zdrowie psychofizyczne dziecka i zapewnienie mu bezpieczeństwa pracownicy placówki oświatowej muszą zadbać również o specjalistyczną pomoc medyczną i/lub psychologiczną. Zobowiązani są również do poinformowania rodziców (opiekunów) małoletniego o jego aktualnej sytuacji. Poza tym pracownik oświaty udziela kompleksowych informacji o możliwościach podjęcia działań, mających na celu poprawę sytuacji osoby dotkniętej przemocą; diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci; udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie; udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

6. Wykaz miejsc pomocowych dla mieszkańców powiatu grudziądzkiego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

L.p.	Nazwa instytucji	Dane teleadresowe
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Małomłyńska 1 86-300 Grudziądz tel. 56 46 229 39
2.	Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR Porady i konsultacje psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego i adwokata.	ul. Małomłyńska 1 86-300 Grudziądz tel. 56 46 229 39
3.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Tow. Jaszczurczego 9 87-220 Radzyń Chełmiński tel. 56 688 60 01
4.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Radzyńska 2 86-320 Łasin tel. 56 466 47 12
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Gruta 86-330 Melno Tel. 56 46 831 21, 56 46 831 18
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	86-341 Świecie nad Osą Tel. 56 46 619 51
7.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Wybickiego 39 86-300 Grudziądz tel. 56 45 111 28
8.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	86-314 Rogóźno tel. 56 46 885 06
9.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej Schronienie dla ofiar przemocy w Hostelu	ul. Waryńskiego 36 86-300 Grudziądz tel. 56 45 011 43, 56 4501148, 56 45 011 50
10.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Korczaka 23 86-300 Grudziądz Tel. 56 46 448 05, 56 46 448 07
11.	Komenda Miejska Policji	ul. Chełmińska 111 86-300 Grudziądz tel. 56 45 13 221, 56 45 13 222
12.	Sąd Rejonowy w Grudziądzu (gmina Grudziądz, Gruta, Rogóźno, Łasin, Świecie nad Osą)	ul. Sikorskiego 19/23 86-300 Grudziądz Tel. 56 45 05 903, 45 05 903
13.	Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie (gmina Radzyń Chełmiński)	ul. Wolności 19 87-200 Wąbrzeźno Tel. 56 689 06 11
14.	Prokuratura Rejonowa w Grudziądzu (gmina Grudziądz, Gruta, Rogóźno, Łasin, Świecie nad Osą)	ul. Legionów 46 86-300 Grudziądz tel. 56 644 60 22
15.	Prokuratura Rejonowa w Wąbrzeźnie (gmina Radzyń Chełmiński)	ul. Wolności 21 87-200 Wąbrzeźno tel. 56 688 23 57

7. Określenie celów i zadań programu.

Cele główne:

- 1) Ograniczenie skali problemu przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie negatywnych skutków występowania przemocy w życiu rodzinnym i społecznym.

Cele szczegółowe:

- 1) Podnoszenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
- 2) Zapewnienie profesjonalnej pomocy i wsparcia ofiarom przemocy domowej.
- 3) Podejmowanie działań interwencyjnych i edukacyjnych wobec sprawców przemocy.

Zadania i działania w ramach Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będą realizowane w latach 2011-2016. Część działań będzie kontynuowanych, inne będą nową inicjatywą powiatu.

L.p.	Zadania	Działania	Wskaźniki
1.	Podnoszenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.	- opracowanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat przemocy domowej oraz instytucji udzielających pomocy w tym zakresie; - dystrybucja dostępnych ulotek i plakatów; - zamieszczanie informacji na stronie internetowej Starostwa Powiatowego www.powiatgrudziadzki.pl; - udział w kampaniach i akcjach społecznych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - edukowanie środowisk lokalnych poprzez psychoedukację; - organizacja szkoleń i konferencji w zakresie przeciwdziałania przemocy dla pracowników różnych instytucji pomocowych; - prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach; - prowadzenie mediacji rodzinnych, w których nie doszło jeszcze do zachowań przemocowych.	Zrealizowane działania.

2.	Zapewnienie profesjonalnej pomocy i wsparcia ofiarom przemocy domowej.	- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa – psychologicznego, pedagogicznego, prawnego oraz pracownika socjalnego poprzez działania Punktu Interwencji Kryzysowej przy PCPR; - zapewnienie schronienia dla osób doświadczających przemocy; - prowadzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie; - współpraca z instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie; - praca z rodzinami, w których występuje przemoc, w tym realizacja procedury Niebieskiej Karty; - funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych w gminach.	Zrealizowane działania. Liczba osób uczestniczących w poszczególnych działaniach.
3.	Podjmowanie działań interwencyjnych i edukacyjnych wobec sprawców przemocy.	- realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych; - pomoc psychologiczna.	Ilość zrealizowanych programów. Liczba uczestników spotkań.

Przewidywane efekty programu:

- zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie grudziądzkim;
- zmiana postaw społecznych wobec przemocy;
- podniesienie poziomu wiedzy w zakresie skutków stosowania przemocy;
- podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy;
- rozwój oferty pomocowej dla rodzin uwiękłej w przemoc.

8. Źródła finansowania programu.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie finansowany z następujących źródeł:

1. Środki własne powiatu.
2. Środki z budżetu państwa.
3. Środki unijne i pozyskane z innych źródeł.

9. Monitorowanie programu.

Koordynatorem programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grudziądzu, który będzie dokonywał raz w roku ocenę jego realizacji w sprawozdaniu z działalności PCPR.

10. Podsumowanie.

Realizacja Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w powiecie grudziądzkim zależeć będzie od stopnia współpracy wszystkich instytucji, zaangażowania osób pomagających i realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uważności w trakcie podejmowania interwencji. Istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odgrywać będą działania profilaktyczne i umiejętności osób zajmujących się problemem przemocy w rodzinie w rozpoznawaniu i niwelowaniu zagrożeń.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jerzy Wołoszyn